

Ο ΠΕΡΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΝΟΜΟΣ
ΚΕΦ. 44, 37 ΤΟΥ 1982, 84 ΤΟΥ 1983, 119(I) ΤΟΥ 2011,
147(I) ΤΟΥ 2012 ΚΑΙ 22(I) ΤΟΥ 2013 («ο Νόμος»)

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
(Κ.Δ.Π. 424/2017)
(«το Διάταγμα»)

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΟΥ ΘΑ ΠΡΟΒΕΙ ΣΕ ΠΛΗΡΗ ΚΑΙ ΕΝΔΕΛΕΧΗ ΕΡΕΥΝΑ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΚΑΙ ΤΗ ΧΑΡΑΞΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΧΩΜΑΤΕΡΕΣ ΑΝΕΞΕΛΕΓΚΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ 2003 ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ, ΓΙΑ ΣΚΟΠΟΥΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 14 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 1991/31/ΕΚ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ C. 412/12 («η Έρευνα»)

ΠΟΡΙΣΜΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1.0 Εισαγωγή

1.1 Όροι εντολής

Η Ερευνητική Επιτροπή διορίστηκε με Διάταγμα του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας (ΚΔΠ 242/2017) στις 8.12.2017 (**Παράρτημα 1**), με τους όρους που καταγράφονται σ' αυτό.

1.2 Η Ερευνητική Επιτροπή αποτελείται από:

1. Ανδρέα Δημητρίου, Δικηγόρο (Πρόεδρος).
2. Στέλιο Κουντούρη, Δημόσιο Υπάλληλο, Βοηθό Έφορο Φορολογίας (Μέλος).
3. Πάνο Παπαναστασίου, Καθηγητή Πανεπιστημίου Κύπρου (Μέλος).

- 1.3 Η περίοδος διορισμού της Ερευνητικής Επιτροπής επεκτάθηκε μέχρι τις 7.6.2018 με το Διάταγμα του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ΚΔΠ 100/2018 που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 13.4.2018 (Παράρτημα 2).

2.0 Η Διαδικασία

Η διαδικασία της Ερευνητικής Επιτροπής καταγράφεται στον κατάλογο που επισυνάπτεται ως Παράρτημα 3.

- 2.1 Συνοπτικά οι εργασίες της Ερευνητικής Επιτροπής διεξήχθησαν μέσω 13 ακροάσεων όπου ακούστηκε μαρτυρία και 5 συνεδριάσεων της Ερευνητικής Επιτροπής για σκοπούς συζήτησης του πορίσματος χωρίς μάρτυρες.

Συνολικά κατατέθηκαν 14 Τεκμήρια τα οποία μελετήθηκαν και παραδίδονται μαζί με το Πόρισμα της Επιτροπής.

- 2.2 Η Ερευνητική Επιτροπή αποφάσισε όπως οι ακροάσεις μην γίνουν δημόσια αλλά επέτρεψε σε οποιοδήποτε μάρτυρα να έχει νομική αντιπροσώπευση κατά την μαρτυρία του. Σημειώνεται ότι μόνο ο τελευταίος μάρτυρας, ο Αν. Γενικός Διευθυντής και Διευθυντής Στρατηγικής Ανάπτυξης της εταιρείας Vassiliko Cement Works Public Ltd, κ. Ανδρέας Ανδρέου, συνοδευόταν από δικηγόρο.

3.0 Περίληψη

Η ευθύνη για την καταδίκη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην υπόθεση C-412/12 με την απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ημερομηνίας 18.7.2013 και τους μεταγενέστερους ανεπαρκείς χειρισμούς, είναι συλλογική και βαραίνει την κάθε Κυβέρνηση που είχε από το 2003 την ευθύνη για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Δεν λήφθηκαν σοβαρά υπόψη οι εκάστοτε υποχρεώσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας για να εφαρμόσει τη σχετική νομοθεσία τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο και η αντιμετώπιση τους ήταν επιπόλαιη. Η

θεσμική ευθύνη καθώς και η γενική ευθύνη της προστασίας του περιβάλλοντος βάρυνε και συνεχίζει να βαρύνει την Υπηρεσία Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

Οι γενικοί χειρισμοί από το 2002 με τη θέσπιση του Ν. 215(Ι)/2002, περί Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων Νόμος, έτσι ώστε η Κυπριακή Δημοκρατία να εναρμονιστεί με την Οδηγία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας της 26ης Απριλίου 1999 με αρ. 1999/31/ΕΚ περί της υγειονομικής ταφής των αποβλήτων, ήταν ανεπαρκείς και η καθοδήγηση που έλαβαν από τα σχετικά αρμόδια κυβερνητικά τμήματα οι εκάστοτε Υπουργοί ήταν ελλιπής και συγκεχυμένη.

Ο καταμερισμός των αρμοδιοτήτων μεταξύ των δυο τότε αρμόδιων Υπουργείων, δηλαδή του Υπουργείου Εσωτερικών και του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, και η διαφορά αντιλήψεων δεν οδήγησε στην αναγκαία αρμονική συνεργασία. Ως αποτέλεσμα η διαφωνία περί του γενικού προγραμματισμού εμπόδισε τον καθορισμό και την υλοποίηση μιας ενιαίας στρατηγικής διαχείρισης.

Δεν έγινε σωστός στρατηγικός σχεδιασμός από το 2003 και δεν διατέθηκαν επαρκείς χρηματικοί και ανθρώπινοι πόροι με επαρκή τεχνογνωσία για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας στα πλαίσια της χρηστής διοίκησης και της αναμενόμενης ανταπόκρισης της κρατικής μηχανής στις υποχρεώσεις της, τόσο έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και έναντι των ίδιων των πολιτών της.

Ενώ η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας προέβη σε υποδείξεις για τις αναγκαίες ενέργειες ώστε να βοηθηθεί η νομική υπόθεση της Κυπριακής Δημοκρατίας ενώπιον του Δικαστηρίου, αυτές οι υποδείξεις δεν βρήκαν κατάλληλη ανταπόκριση από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Η αποτυχία των Υπουργείων Εσωτερικών και Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και, κατ' επέκταση, της ίδιας της Κυπριακής Δημοκρατίας να αντιμετωπίσει τις νομικές της υποχρεώσεις αντικατοπτρίζεται στις απαντήσεις που έδιναν τα δυο Υπουργεία στις επιστολές της Νομικής Υπηρεσίας μετά την έναρξη της διαδικασίας από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατά την εκδίκαση της υπόθεσης ενώπιον του ίδιου του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που χαρακτηρίζονται από διαφωνίες μεταξύ τους και τάση αποφυγής ευθυνών για την

προώθηση των στόχων της σχετικής νομοθεσίας εντός του χρόνου που καθόριζε η Οδηγία.

Θετικές ενέργειες προς την επίλυση του όλου θέματος είναι οι πιο πρόσφατες ενέργειες που χρονολογούνται από το 2015, δηλαδή:

- Ο καθορισμός του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος ως το μόνο αρμόδιο Υπουργείο.
- Η πρόσφατη απόφαση για την ανάθεση της διαχείρισης των αποβλήτων της Λευκωσίας στην μονάδα Κόσιης, απόφαση που δίνει για πρώτη φορά την δυνατότητα καθορισμένου χρονικού ορίζοντα για το κλείσιμο του σκυβαλλότοπου Κοτσιάτη. **Δεν διαφεύγει της Επιτροπής το θλιβερό γεγονός ότι αυτή η εξέλιξη καθώς και η ανάθεση σε εταιρεία που είχε, με παραδοχή ανωτάτων στελεχών της ίδιας, άμεση ανάμειξη σε θέματα διαφθοράς σε βάρος του τόπου και, κατ' επέκταση των πολιτών του, θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί με έγκαιρο και ορθό προβληματισμό, ορθολογιστικό καθορισμό υποχρεώσεων και ευθυνών και ορθή επιλογή συμβούλων που θα είχαν εκπονήσει κατάλληλες μελέτες και θα είχαν δώσει τις ορθές συμβουλές στα αρμόδια τμήματα.**

Ανησυχητικό για την Ερευνητική Επιτροπή είναι το ενδεχόμενο νέας καταδίκης για μη επίτευξη των στόχων του 2020 για ανακύκλωση 50% των παραγόμενων αποβλήτων στην πηγή (οδηγία 2008/98/ΕΚ), λόγω του ότι δεν φαίνεται εκ πρώτης όψεως να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα προς επίτευξη των στόχων αυτών από το Τμήμα Περιβάλλοντος.

4.0 Γεγονότα και Ευρήματα

- 4.1 Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα με την οδηγία 1999/31/ΕΚ (**Παράρτημα 4**) του Συμβουλίου στις 26^ης Απριλίου 1999 και του άρθρου 14 περί υγειονομικής ταφής αποβλήτων έθετε ως στόχο την προστασία του εδάφους και των υπογείων υδάτων από ρύπανση προκαλούμενη από την ανεξέλεγκτη διάθεση και ταφή

αποβλήτων. Η σημασία της οδηγίας για κάθε Ευρωπαίο πολίτη φαίνεται από τον απώτερο στόχο της οδηγίας που είναι η προστασία των υδάτινων πόρων και της διατροφικής αλυσίδας από ρυπογόνες και μολυσματικές ουσίες.

- 4.2 Τα κράτη μέλη περιλαμβανομένης της Κυπριακή Δημοκρατίας είχαν υποχρέωση να συμμορφωθούν με τις διατάξεις του άρθρου 14 της οδηγίας, εντός 8 χρόνων από την ενσωμάτωση της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο η οποία θα έπρεπε να γίνει εντός 2 ετών από την έναρξη ισχύος της. Η οδηγία 1999/31/ΕΚ ενσωματώθηκε στο Κυπριακό δίκαιο το 2003. Ως καταληκτική ημερομηνία για την εφαρμογή της οδηγίας στην Κυπριακή Δημοκρατία υπολογίζεται το 2009.
- 4.3 Η Κυπριακή Δημοκρατία αποφάσισε το 2002 να ρυθμίσει νομικά το θέμα της διαχείρισης των οικιακών στερεών αποβλήτων με τον περί Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων Νόμο (Ν. 215(Ι)/2002) Το 2003 εκπονήθηκε η πρώτη εθνική στρατηγική για τη διαχείριση αποβλήτων για την Υπηρεσία Περιβάλλοντος, μετά από μελέτη της Καθηγήτριας Μ. Λοϊζίδου, η οποία στη συνέχεια εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο (ΥΣ). Η Στρατηγική Διαχείρισης Αποβλήτων 2004 προνοούσε τη δημιουργία 2 μονάδων μηχανικής διαλογής και 2 μονάδων επεξεργασίας οργανικού υλικού στις επαρχίες Λευκωσίας και Λεμεσού, 4 Χώρων Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων (ΧΥΤΑ) ένα σε κάθε επαρχία και θερμική επεξεργασία υπολειμμάτων (υπό μορφή RDF) με αξιοποίηση της υφιστάμενης υποδομής (π.χ. Τσιμεντοποιία) και την κατασκευή μιας μόνο μονάδας θερμικής επεξεργασίας με παράλληλη ανάκτηση της ενέργειας στο χώρο ενός κέντρου επικίνδυνων αποβλήτων (**Παράρτημα 5**).
- 4.4 Το 2004 το Υπουργείο Εσωτερικών ανέλαβε να υλοποιήσει τα αναγκαία έργα υποδομής εκ μέρους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που δεν είχε τις αναγκαίες γνώσεις και υποδομές για να υποστηρίξει την υλοποίηση για τέτοιου είδους έργα και προχώρησε στη σύσταση μονάδας στο Υπουργείο Εσωτερικών. Με βάση την εγκεκριμένη Στρατηγική 2004 το Υπουργείο Εσωτερικών προχώρησε στη δημιουργία και λειτουργία ενός Χώρου Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων (ΧΥΤΑ) στην επαρχία

Πάφου και μιας μονάδας ολοκληρωμένης διαχείρισης στην Κόσιη για τις επαρχίες Λάρνακας και Αμμοχώστου. Ο ΧΥΤΑ στην Επαρχία Πάφου ξεκίνησε το 2003 και λειτούργησε το 2005. Το 2003 προκηρύχθηκε διαγωνισμός από το Υπουργείο Εσωτερικών για την πρόσληψη ειδικού συμβούλου έτσι ώστε να βοηθήσει το Υπουργείο Εσωτερικών στη σύνταξη των όρων για την προκήρυξη διαγωνισμού Ολοκληρωμένης Εγκατάστασης Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΟΕΔΑ) στην Κόσιη που θα κάλυπτε τα στερεά απόβλητα από τις επαρχίες Λάρνακας και Αμμοχώστου. Κύριος Σύμβουλος του Υπουργείου Εσωτερικών για τα πιο πάνω έργα προσελήφθηκε η εταιρεία ENVIROPLAN με διευθυντή το Θεοφάνη Λώλο. Μετά την ολοκλήρωση του διαγωνισμού, κατασκευάστρια και διαχειρίστρια στα πιο πάνω έργα ανέλαβε η εταιρεία HELECTOR. Ο ΟΕΔΑ Κόσιης, ξεκίνησε το 2006 και τελείωσε το 2010. **Η Ερευνητική Επιτροπή κρίνοντας από την εν συνέχεια εξελίξεις φάνηκε ότι οι διαδικασίες για την δημιουργία των ΧΥΤΑ Πάφου και ΟΕΔΑ Κόσιης ήταν επιλήψιμες. Η υπόθεση του ΧΥΤΑ Πάφου κρίθηκε στα δικαστήρια με την καταδίκη Δημοσίων Αξιωματούχων και Λειτουργών για δωροδοκία. Η υπόθεση του ΟΕΔΑ Κόσιης οδηγήθηκε και ευρίσκεται ενώπιον της δικαιοσύνης.** Για τους πιο πάνω λόγους και λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν είναι η δημιουργία των ΧΥΤΑ Πάφου και ΟΕΔΑ Κόσιης αλλά η συνέχιση της λειτουργίας του Χώρου Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ) Λεμεσού στο Βατί και ΧΑΔΑ Λευκωσίας στον Κοτσιάτη που συνέλαβαν στην καταδικαστική απόφαση κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας, η Ερευνητική Επιτροπή αποφάσισε να μην ασχοληθεί περαιτέρω με την περίοδο αυτή.

- 4.5 Στην πορεία υλοποίησης της Στρατηγικής του 2004, το Υπουργείο Εσωτερικών έκρινε το 2009 ότι θα ήταν πιο αποτελεσματικό εάν κατασκευάζονταν 4 μονάδες ολοκληρωμένης διαχείρισης των οικιακών αποβλήτων αντί 2, μια σε κάθε επαρχία, περιλαμβανομένης μίας για Λάρνακα-Αμμόχωστο στην Κόσιη, όπου τα δημοτικά απόβλητα θα διαχωριζόντανε με μηχανική διαλογή, το οργανικό στοιχείο θα μετατρεπόταν σε κομπόστο ή/και σε υλικό για παραγωγή ενέργειας (RDF-SRF) και το υπόλειμμα θα ενταφιαζόταν σε ΧΥΤΥ. Η τροποποίηση του

Υπουργείου Εσωτερικών για τη δημιουργία 4 ολοκληρωμένων μονάδων διαχείρισης αποβλήτων κρίνεται ως ορθή από λειτουργικής άποψης καθότι η δημιουργία 2 μονάδων και 4 ΧΥΤΥ θα απαιτούσε τη διακίνηση αποβλήτων από 2 τουλάχιστον επαρχίες προς τις μονάδες επεξεργασίας σε άλλη επαρχία και του υπολείμματος ξανά πίσω στους ΧΥΤΥ των επαρχιών για ταφή. Η έλλειψη ενδεδειγμένης μελέτης τόσο από τεχνικής όσο και από οικονομικής άποψης για τις διάφορες επιλογές που υπήρχαν καθώς επίσης και για την ίδια την τροποποίηση του Υπουργείου Εσωτερικών είχε σαν αποτέλεσμα την μη έγκαιρη υλοποίηση των έργων. Όπως φαίνεται από τα διάφορα πρακτικά των συναντήσεων που γίνονταν τα έργα δεν μπορούσαν να προωθηθούν λόγω των λανθασμένων σχεδιασμών αλλά και της δυνατότητας του Υπουργείου Εσωτερικών να τα υλοποιήσει (Ενδεικτικό το έγγραφο 19 που υποβλήθηκε από το Γενικό Ελεγκτή που αφορά τα πρακτικά συνάντησης που έγινε στο Υπουργείο Εσωτερικών στις 21.1.2013 – **Παράρτημα 6**). Επίσης ο αρχικός σχεδιασμός θα έπρεπε να είχε αμφισβητηθεί και να συζητηθεί κατά πόσο υποστηριζόταν από οικονομική μελέτη κατά την έγκριση της Στρατηγικής του 2004.

- 4.6 Την περίοδο 2008-2010 το Υπουργείο Εσωτερικών ανέλαβε την ετοιμασία όρων για διαγωνισμούς πρόσληψης συμβούλων για μελέτες για την (α) ανάπτυξης δικτύου Πρασίνων Σημείων, (β) αποκατάσταση χωματερών Επαρχίας Πάφου και Λάρνακας-Αμμοχώστου και (γ) τη δημιουργία ολοκληρωμένων μονάδων Επαρχιών Λεμεσού και Λευκωσίας. **Ο Τομέας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών ήταν υποστελεχόμενος και είχε έλλειψη σχετικών εμπειριών για μεγάλα έργα.** Το θέμα αυτό διαχειριζότανε τότε ο κ. Στέργιος Παλπάνης με βοήθεια από τον κ. Κωνσταντίνο Κοτζιάπασση ο οποίος ισχυρίστηκε ότι παρά την απόσπασή του από το Υπουργείο Συγκοινωνιών παρέμενε παροπλισμένος στο Υπουργείο Εσωτερικών για δύο χρόνια. Σύμφωνα πάντα με τον κ. Κοτζιάπασση ουσιαστικό ρόλο ανέλαβε μετά την 2^η απόσπασή του στο Υπουργείο Εσωτερικών τον Αύγουστο του 2010 στο τομέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων για την υλοποίηση των έργων ως Υπεύθυνος Συντονιστής του Έργου. Το Σεπτέμβριο του 2010 υπογράφηκαν οι συμβάσεις και άρχισαν οι μελέτες

δημιουργίας των Μονάδων Λεμεσού και Λευκωσίας οι οποίες υποβλήθηκαν περί το καλοκαίρι του 2012. Η Ερευνητική Επιτροπή παρατήρησε ότι στον κ. Κοτζιάπασση ως Υπεύθυνο Συντονιστή του Έργου δεν είχαν τεθεί από τους προϊσταμένους του συγκεκριμένοι στόχοι με συγκεκριμένους χρονικούς περιορισμούς για την εκπληρώσει των επί μέρους και τελικών στόχων καθώς και να τύχει σχετικής εκπαίδευσης. Το θέμα αυτό άπτεται του ευρύτερου προβληματικού τρόπου στη υλοποίηση πολύπλοκων αναπτυξιακών έργων όπου δεν τίθενται ρεαλιστικοί στόχοι ενώ η ομάδα υλοποίησης είναι υποστελεχωμένη και με δίχως την κατάλληλη κατάρτιση. Με τη λειτουργία του ΟΕΔΑ Κόσιης το 2010 διαφάνηκε ότι το παραγόμενο κομπόστο ήταν κακής ποιότητας λόγω του περιεχομένου του σε γυαλί και άλλα αιχμηρά σώματα τα οποία δεν μπορούσαν να διαχωριστούν. Ως αποτέλεσμα δεν μπορούσε να διατεθεί ως προοριζόταν για εδαφοβελτιωτικό σε γεωργικές και άλλες χρήσεις. Το πρόβλημα αυτό θα μπορούσε ίσως να αντιμετωπιστεί αν γινότανε αυστηρή διαλογή στην πηγή των αποβλήτων για ανακύκλωση. Για να αποφευχθεί το πρόβλημα της μη διάθεσης του παραγομένου κομπόστου στο σχεδιασμό των επομένων ΟΕΔΑ, σύμφωνα με τον κ. Κοτζιάπασση ο τότε Υπουργός Εσωτερικών Ν. Συλικιώτης έδωσε εντολή να στραφούν προς λύσεις ενεργειακής αξιοποίησης του οργανικού περιεχομένου των αποβλήτων. Προς το σκοπό αυτό θεωρήθηκε αναγκαία η δημιουργία ενός κεντρικού αποτεφρωτήρα δίπλα από τον ΟΕΔΑ Λεμεσού, με σκοπό την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, επιλογή που περιλαμβάνοντανε στην Στρατηγική του 2004.

- 4.7 Στις 'Μελέτες Κόστους Οφέλους' για τον ΟΕΔΑ Λεμεσού και Λευκωσίας η Ερευνητική Επιτροπή δεν μπόρεσε να εντοπίσει μελέτη βιωσιμότητας του προτεινομένου κεντρικού αποτεφρωτήρα ο οποίος θα χρησιμοποιούσε το παραγόμενο RDF-SRF από τους ΟΕΔΑ Λεμεσού, Λευκωσίας και μελλοντικά άλλων επαρχιών για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Συγκεκριμένα στη 'Μελέτη Κόστους Οφέλους' για τον ΟΕΔΑ Λευκωσίας εκτιμάται ότι το κόστος διάθεσης του RDF-SRF θα ήταν €30-37/τόνο. Για τη μεταφορά του RDF-SRF από τον ΟΕΔΑ Λευκωσίας προς το κεντρικό αποτεφρωτήρα Πεντακώμου το κόστος μεταφοράς εκτιμάται στα €8.40-8.80/τόνο. Το εύρος στις

πιο πάνω τιμές οφείλεται σε διάσταση μεταξύ Μελέτης και Σύνοψης-Συμπερασμάτων.

- 4.8 Στους σχεδιασμούς του Υπουργείου Εσωτερικών προβλεπόταν ότι η κατασκευή της Κεντρικής Μονάδας Ενεργειακής Αξιοποίησης δίπλα από την ΟΕΔΑ Λεμεσού στο Πεντάκωμο, θα γινόταν με ιδιωτική επένδυση. Το κόστος μιας τέτοιας μονάδας ανέρχεται από €250-350 εκατομμύρια. Σύμφωνα με έκθεση, Waste to Energy (2016) του World Energy Resources το κόστος παραγωγής ηλεκτρισμού από δημοτικά απόβλητα είναι \$8000/kW, 8-10 φορές περισσότερο από ότι από σύγχρονες γεννήτριες Gas Combined Cycle που είναι λιγότερο από \$1000/kW για σταθμό στις ΗΠΑ. Σε αντίστοιχες τιμές στην Κύπρο ένας σταθμός παραγωγής 35MW από Δημοτικά απόβλητα θα στοίχιζε περί τα €280 εκατομμύρια. Στη μελέτη για τον ΟΕΔΑ Λεμεσού το κόστος εκτιμήθηκε περί τα €330 εκατομμύρια. **Παρά το υψηλό κεφαλαιουχικό κόστος μιας τέτοιας επένδυσης δεν έχει γίνει καμία μελέτη κόστους οφέλους για τον σταθμό παραγωγής ηλεκτρισμού. Μια τέτοια μελέτη ήταν αναγκαία γιατί παρά το υψηλό κεφαλαιουχικό κόστος και το κόστος λειτουργίας δεν θα υπήρχε κόστος καυσίμου και επιπλέον θα υπήρχε σημαντικό έσοδο από την παραλαβή και καύση του RDF-SRF που μαζί με τα έσοδα από την παραγωγή ηλεκτρισμού θα μπορούσαν να καθιστούσαν την επένδυση βιώσιμη.** Μια τέτοια μελέτη θα εκτιμούσε σίγουρα το κόστος διάθεσης του RDF-SRF για να καθιστούσε βιώσιμη μια τέτοια επένδυση και θα μπορούσε να συγκριθεί με άλλες εναλλακτικούς τρόπους διάθεσης. Το Υπουργείο Εσωτερικών και οι μελετητές καθόρισαν μια αυθαίρετη τιμή διάθεσης του RDF-SRF υποθέτοντας ότι θα ευρισκόταν εύκολα ένας ιδιώτης που θα επένδυε περί τα 300 εκατομμύρια και θα πληρωνόταν για να παραλαμβάνει το RDF-SRF στο εκτιμημένο κόστος διάθεσης.
- 4.9 Σύμφωνα με το European Recovered Fuel Organisation (ERFO) (<http://resource.co/article/difference-between-rdf-and-srf-10156>), η παραγωγή καυσίμων που προέρχονται από απόβλητα για ανάκτηση ενέργειας καθίσταται βιώσιμη όταν τα ανακτημένα καύσιμα RDF-SRF μπορούν να χρησιμοποιηθούν όταν υπάρχει πραγματική ζήτηση θερμότητας και όταν υπάρχει μια καλά

λειτουργούσα αγορά. Η δεύτερη συνθήκη δεν υπάρχει στην Κύπρο ενώ η πρώτη για ανάγκη σε θερμότητα περιορίζεται στην ουσία στη Τσιμεντοποιία Βασιλικού.

4.10 Η Τσιμεντοποιία Βασιλικού Δημόσια Εταιρεία Λτδ σε μία σειρά επιστολών (Παράρτημα 7) προς:

- (i) τον Μελετητή του ΟΕΔΑ Λεμεσού Γ. Λώλο με κοινοποίηση στον Γεν. Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών Λ. Σαββίδη, στις 3.3.2011 εξέθετε τις δυνατότητες και τα πλεονεκτήματα της λύσης του Βασιλικού, εξέφραζε το ενδιαφέρον για παραλαβή του παραγομένου SRF και ζητούσε να περιληφθεί στην μελέτη ως πιθανή λύση,
- (ii) τον Γεν. Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών Λ. Σαββίδη με κοινοποίηση στους Μ. Παναγίδη Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών και Κ. Κοτζιάπασιη στις 3.6.2011, ανέφερε ότι πέραν των δυνατοτήτων, πλεονεκτημάτων αναφέρει ότι η τιμή παραλαβής του RDF-SRF δεν θα υπερβαίνει το €9/τόνο,
- (iii) την Υπουργό Εσωτερικών Ε. Μαύρου στις 20.4.2012 στην οποία ζητούσε συνάντηση η οποία διευθετήθηκε και έγινε στις 29.5.2012,
- (iv) τον Γεν. Διευθυντή Α. Ασιώτη με κοινοποίηση στους Μ. Παναγίδη Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών και Κ. Κοτζιάπασιη στις 12.6.2012 αναφέρει, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα της Τσιμεντοποιία Βασιλικού Δημόσια Εταιρεία Λτδ να διαχειριστεί 150,000-200,000 τόνους SRF, η τιμή δεν θα υπερβαίνει τα €9/τόνο, η τελική τιμή θα είναι αποτέλεσμα συζήτησης και διαπραγμάτευσης,
- (v) τον Γεν. Διευθυντή Α. Ασιώτη με κοινοποίηση στους Μ. Παναγίδη Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών και Κ. Κοτζιάπασιη στις 4.7.2012 για διευκρίνιση θεμάτων που έθετε σε επιστολή ο κ. Κοτζιάπασιη. Μεταξύ των διευκρινήσεων αναφέρει ότι η Τσιμεντοποιία Βασιλικού Δημόσια Εταιρεία Λτδ μπορεί να παραλαμβάνει ευρύ φάσμα

διακύμανσης της ποιότητας SRF καθότι έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιεί περεταίρω επεξεργασία. Επιβεβαιώνει επίσης ξανά ότι η τιμή δεν θα υπερβαίνει τα €9/τόνο,

- (vi) τον Γεν. Διευθυντή Υπουργείου Εσωτερικών Α. Ασιώτη στις 2.4.2013 με επιστολή στην αγγλική ότι η Τσιμεντοποιία Βασιλικού Δημόσια Εταιρεία Λτδ θα είναι έτοιμη από το 2013 να παραλαμβάνει 150,000-200,000 τόνους/έτος εναλλακτικών καυσίμων τα οποία θα παράγονται στους ΟΕΔΑ Λεμεσού και Λευκωσίας,
- (vii) τον Γεν. Διευθυντή Κ. Νικολαΐδη στις 11.4.2013 με επιστολή στην αγγλική ότι η Τσιμεντοποιία Βασιλικού Δημόσια Εταιρεία Λτδ θα είναι έτοιμη από τον Ιούνιο του 2014 να παραλαμβάνει 150,000-200,000 τόνους/έτος εναλλακτικών καυσίμων. Βεβαιώνει ότι οι προδιαγραφές για την ποιότητα του SRF όπως έχουν καθοριστεί συμφωνούν με τις απαιτήσεις τους. Για αυτές τις προδιαγραφές (calorific value 13MJ/Kg και ποσοστό υγρασίας < 20%) η τιμή δεν θα υπερβαίνει τα €3/τόνο, ενώ για SRF με calorific value >16 MJ/Kg και ποσοστό υγρασίας < 18 %) το κόστος θα είναι 0.

4.11 **Είναι αξιοπρόσεκτο ότι οι Λειτουργοί του Υπουργείου Εσωτερικών και οι Μελετητές της ΟΕΔΑ Λεμεσού την στιγμή που έκαναν πρόνοια στις μελέτες για διάθεση του SRF/RDF στα €37/τόνο δεν προσπαθήσανε να συνάψουν συμφωνία διάθεσης με την Τσιμεντοποιία Βασιλικού Δημόσια Εταιρεία Λτδ στην τιμή που πρότεινε περί τα €9/τόνο ή και €3/τόνο. Η θέση του κ. Κοτζιαπάση είναι ότι η κυβέρνηση δεν θα μπορούσε να συνάψει συμφωνία με μια ιδιωτική επιχείρηση όπως την Τσιμεντοποιία Βασιλικού Δημόσια Εταιρεία Λτδ με απευθείας ανάθεση δίχως να προηγηθεί ανοικτός διαγωνισμός. Το θέμα συζητήθηκε κατ' επανάληψη σε συνεδρίες όπως υπό την Υπουργό κα Ε. Μαύρου στις 21.9.2012, και 13.11.2012 (Παράρτημα 8), ενδεχόμενο το οποίο ο Κ. Κοτζιάπασης ανέφερε σε απαντητική επιστολή προς τον Γενικό Εκλεκτή της Δημοκρατίας στις 6.11.2012 ότι εξεταζόταν από το Υπουργείο Εσωτερικών (Παράρτημα 9). Σε συνάντηση με τους Συμβούλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης Jaspers στις 21.1.2013**

διαβεβαιωνόταν από τον κ. Αλεξάνδρου του Υπουργείου Εσωτερικών ότι η κυβέρνηση αποφάσισε να προκηρύξει διαγωνισμό για διάθεση του SRF όπου ενδιαφερόμενα μέρη θα υπόβαλαν τις προτάσεις τους (Παράρτημα 6). Σημειώνεται ότι οι Jaspers με σημείωμα τους με ημερομηνία 31.1.2013 προς το Υπουργείο Εσωτερικών ανέφεραν ότι η υπογραφή της σύμβασης για την διάθεση των αποβλήτων πιθανόν να τίθετο από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως προϋπόθεση για την έγκριση της χρηματοδότησης των δύο έργων. Στη συνάντηση αυτή επιβεβαιώθηκε στον κ. Λώλο να περιλάβει στις μελέτες κόστος διάθεσης του SRF/RDF στα €30/τόνο, ενώ είχαν προηγηθεί συζητήσεις με την Τσιμεντοποιία Βασιλικού Δημόσια Εταιρεία Λτδ που οδηγούσαν σύμφωνα με το Υπουργείο Εσωτερικών σε μηδενικό κόστος (Παράρτημα 6). Σημειώνεται επίσης ότι το θέμα με την διάθεση του SRF/RDF ήταν σε εκκρεμότητα όταν τα έγγραφα του διαγωνισμού είχαν σταλεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση για έγκριση με αποτέλεσμα να ληφθεί αρνητική απάντηση για το έργο (Παράρτημα 10).

4.12 Η Ερευνητική Επιτροπή διαπιστώνει ότι παρά τις υποσχέσεις του Υπουργείου Εσωτερικών για προκήρυξη διαγωνισμού για την διάθεση των αποβλήτων αυτό δεν έγινε ποτέ. Η εκτίμηση του Υπουργείου Εσωτερικών ότι θα έπρεπε να προκηρύξει ανοικτό διαγωνισμό δεν βασίστηκε σε κάποια ερεύνα αγοράς που να την υποστηρίζει. Η νομοθεσία για τις δημόσιες πέραν της ανοικτής διαδικασίας προβλέπει και άλλες διαδικασίες εφόσον πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις όπως η διαδικασία με διαπραγμάτευση με ή χωρίς προκήρυξη διαγωνισμού.

4.13 Λαμβάνοντας υπόψη τα διάφορα δεδομένα από τα τεκμήρια που κατατεθήκαν η Ερευνητική Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Υπουργείο Εσωτερικών μπορούσε να ξεκινήσει έγκαιρα την διαδικασία διαπραγμάτευσης με την Τσιμεντοποιία Βασιλικού Δημόσια Εταιρεία Λτδ αφού ήταν και ο μοναδικός οικονομικός φορέας για την διάθεση των αποβλήτων. **Ο διαγωνισμός για διάθεση του SRF/RDF τελικά προκηρύχθηκε με 5 χρόνια καθυστέρηση το 2017 από το Τμήμα Υδάτων του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος χωρίς**

καμία σοβαρή εκδήλωση ενδιαφέροντος όπως εύκολα θα μπορούσε κάποιος να προβλέψει.

- 4.14 Η απόφαση για παγιοποίηση της Κεντρικής Μονάδας Ενεργειακής Αξιοποίησης λήφθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών το Σεπτέμβριο του 2012, ως παραχώρηση, για να εξεταστούν και να εγκριθούν η Μελέτη Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) για την ΟΕΔΑ Λεμεσού. Είχε προηγηθεί σχετική ημερίδα που διοργάνωσε το Υπουργείο Εσωτερικών τον Ιούνιο 2012 όπου παρουσιάστηκαν αντιδράσεις από εμπλεκόμενους φορείς περιλαμβανομένων λειτουργούς της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος και ιδιώτες, κάποιιοι εκ των οποίων εξυπηρετούσαν ιδιωτικά συμφέροντα. Οι αντιδράσεις αναφέρονταν στην μη αναγκαιότητα κατασκευής τεσσάρων μονάδων, τη δυναμικότητα τους και την αναγκαιότητα της κατασκευής αποτεφρωτήρα. Στη Στρατηγική Διαχείριση Δημοτικών Αποβλήτων του Τμήματος Περιβάλλοντος, ημερομηνίας 14.10.2015 (Παράρτημα 11), καταγράφεται ότι οι αντιδράσεις εστιάζονταν, κυρίως στην έλλειψη αιτιολόγησης των σχεδιασμών και στο γεγονός ότι δεν λήφθηκαν υπόψη οι δυνατότητες των υφιστάμενων υποδομών αλλά και της εμπλοκής του ιδιωτικού τομέα γενικότερα.
- 4.15 Η Ερευνητική Επιτροπή διαβλέπει στο σημείο αυτό διάσταση απόψεων μεταξύ Υπουργείου Εσωτερικών και Τμήματος Περιβάλλοντος κάτι που υπήρχε σε όλο το διάστημα που την ευθύνη για την υλοποίηση των έργων την είχε το Υπουργείο Εσωτερικών. Η διάσταση αυτή όπως θα δούμε και στη συνέχεια υπήρξε μοιραία στη μη υλοποίηση των μέτρων για εφαρμογή της οδηγία 1999/31/ΕΚ και την αποφυγή της καταδικαστικής απόφασης κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας τον Ιούλιο του 2013. Η διάσταση απόψεων μεταξύ Υπουργείου Εσωτερικών και Τμήματος Περιβάλλοντος εκδηλώθηκε στη συνέχεια σε συνάντηση στις 23.5.2013 στην οποία παρευρέθηκαν οι Υπουργοί Εσωτερικών κ. Σ. Χάσικος και Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος Ν. Κουγιάλης και αρμόδιοι Λειτουργοί (Παράρτημα 12). Ο κ. Χάσικος σε καλωσόρισμα προς τους παρευρισκόμενους ανέφερε ότι οι παρεμβάσεις από διάφορες

πηγές οι οποίες αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση συγκεκριμένων συμφερόντων πρέπει να σταματήσουν να προκαλούν καθυστερήσεις και αναστολές. Οι θέσεις που εξέφρασε ο κ. Κουγιάλης εν είδη ερωτημάτων καθώς και ο Διευθυντής του Τμήματος Περιβάλλοντος κ. Χ'Παναγιώτου με σχόλια του αμφισβητούσαν τους ήδη σχεδιασμούς. Από τις πιο πάνω αμφισβητήσεις η μόνη εύλογη ήταν η υπερεκτίμηση των παραγομένων αποβλήτων, που θα είχε σχέση με τη διαστασιολόγηση των Μονάδων και το παραγόμενο SRF, πράγμα που το Υπουργείο Εσωτερικών, σύμφωνα με την ενημέρωση του κ. Κοτζιάπασιη στη συνάντηση, είχε δεχτεί και υιοθετήσει τη μείωση της δυναμικότητας των δύο μονάδων. Η αντίθεση του κ. Χ'Παναγιώτου στη δημιουργία 4 μονάδων εκφράστηκε και σε επόμενες συναντήσεις όπως στις 2.8.2013 με εκπροσώπους και συμβούλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (**Παράρτημα 13**). Στη συνάντηση αυτή ο εκπρόσωπος του DGENV, G. Kremlis εισηγήθηκε να δημιουργηθεί ΧΥΤΑ ως πρώτο έργο του ολοκληρωμένου ΟΕΔΑ Λευκωσίας και έργα για το κλείσιμο και την αποκατάσταση του ΧΑΔΑ στον Κοτσιάτη τα οποία δεν θα χρηματοδοτούνταν στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Η αντίθεση στους σχεδιασμούς του Υπουργείου Εσωτερικών από το Τμήμα Περιβάλλοντος εκφράστηκε σε συνεδρία στο Προεδρικό Μέγαρο στις 11.7.2013 στην οποία αποφασίστηκε ότι το Τμήμα Περιβάλλοντος θα παρουσίαζε την δική του πρόταση που αφορά την διαχείριση αποβλήτων. Ο κ. Χ'Παναγιώτου παρουσίασε την πρόταση του σε συνεδρία στο Υπουργείο Εσωτερικών στις 25.7.2013 στην οποία έλαβαν μέρος οι Υπουργοί Εσωτερικών κ. Σ. Χάσικος και Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος Ν. Κουγιάλης, ο Υφυπουργός Κ. Πετρίδης και αρμόδιοι Λειτουργοί από διάφορα Υπουργεία και Υπηρεσίες (**Παράρτημα 14**). Μετά την παρουσίαση ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Εσωτερικών κ. Α. Ασιώτης και ο Κ. Κοτζιάπασιης άσκησαν έντονη κριτική ότι η πρόταση του Τμήματος Περιβάλλοντος ήταν μη ρεαλιστική και μη τεκμηριωμένη που βασίζεται σε πιθανολογίες και υποθέσεις χωρίς ποσοτικές αναλύσεις, οικονομικά και τεχνικά στοιχεία. Ο κ. Ασιώτης ανέφερε ότι η πρόταση του Τμήματος Περιβάλλοντος δεν αποτελεί σοβαρή και επιστημονική μελέτη γιατί δεν βασίζεται σε αξιόπιστα και πραγματικά δεδομένα αλλά σε σχεδιασμό που

στηρίζεται σε προσδοκίες, ευχές και σε ατεκμηρίωτες παραδοχές. Σοβαρές επιφυλάξεις για την πρόταση του Τμήματος Περιβάλλοντος εξέφρασε και ο κ. Οδυσσέας Μιχαηλίδης από πλευράς του Ενδιάμεσου Φορέα. **Η Ερευνητική Επιτροπή συμφωνεί με τις πιο πάνω απόψεις των λειτουργών του Υπουργείου Εσωτερικών οι οποίες επιβεβαιώνονται με το ότι 5 χρόνια μετά, το έτος 2018 το Τμήμα Περιβάλλοντος δεν έχει να επιδείξει ουσιαστικό έργο για τη στρατηγική που πρότεινε για μείωση των αποβλήτων, όπως με μέτρα ενθάρρυνσης για αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης στην πηγή.** Σημειώνεται ότι με βάση το στόχο 2020 που προκύπτει από την Οδηγία 2008/98/EK, 50% των αποβλήτων θα πρέπει να διαλογίζονται στην πηγή. Η μη συμμόρφωση της Κυπριακής Δημοκρατίας στον πιο πάνω στόχο ελλοχεύει κινδύνους για περεταίρω κυρώσεις (Παράρτημα 10). Για παράδειγμα σήμερα υπάρχουν επαρχίες στις οποίες ακόμη και η περιορισμένη ανακύκλωση έχει σταματήσει εντελώς ή τουριστικές περιοχές στις οποίες δεν γίνεται καμία ανακύκλωση ενώ δέχονται τουρίστες από περιβαλλοντικά ευαίσθητοποιημένες χώρες.

- 4.16 Στις 30.10.2013 το Υπουργικό Συμβούλιο συζήτησε την πρόταση του Υπουργείου Εσωτερικών η οποία καλούσε το Υπουργικό Συμβούλιο να εγκρίνει την προώθηση υλοποίησης των Μονάδων ΟΕΔΑ και για τις Επαρχίες Λεμεσό και Λευκωσίας με την δημιουργία πρώτα των ΧΥΤΥ ώστε να μπορέσουν να κλείσουν οι ΧΑΔΑ στο Βατί και Κόσιη και να γίνει συμμόρφωση με την οδηγία 1999/31/EK για αποφυγή της υποβολής προστίμου μετά την καταδικαστική απόφαση του ΔΕΕ στις 18 Ιουλίου 2013. Σύμφωνα με τα πρακτικά της συνεδρίασης κατά τη διάρκεια της συζήτησης ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος κ. Κουγιάλης δύο φορές πρότεινε να αφαιρεθεί η αναφορά σε έργα στην Λευκωσία παρά την προηγηθείσα πρόταση του Τμήματος Περιβάλλοντος για τη δημιουργία ΧΥΤ στην Επαρχία Λευκωσίας (Παράρτημα 15). Τελικά το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε (α) την άμεση προώθηση του έργου του ΟΑΔΑ Λεμεσού με προτεραιότητα στην κατασκευή του ΧΥΤΑ/ΧΥΤΥ, (β) τη μη προώθηση του ΟΑΔΑ Λευκωσίας και την άμεση προκήρυξη Διαγωνισμού για την κατασκευή ΧΥΤΑ/ΧΥΤΥ στη Λευκωσία (η εξέταση της Μονάδας Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Αποβλήτων

στη Λευκωσία θα εξεταζόταν στα πλαίσια της νέας προγραμματικής περιόδου), (γ) να προκηρυχθεί διαγωνισμός με δεσμευτικές προσφορές για την αγορά του SRF και (δ) την άμεση προώθηση των διαδικασιών και ενεργειών για το κλείσιμο όλων των χωματερών (Παράρτημα 15). Στη λήψη της πιο πάνω απόφασης το Υπουργικό Συμβούλιο έλαβε υπόψη και την εισήγηση του εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κ. Γ. Κρεμλή σε επιστολή ημερομηνίας 1.10.2013 προς το Γραφείο Προγραμματισμού (Παράρτημα 16).

- 4.17 Το Υπουργείο Εσωτερικών σε συνεργασία με τον Ενδιάμεσο Φορέα και το Γενικό Ελεγκτή ετοίμασε τα έγγραφα και προκηρύχθηκε ο διαγωνισμός για τον ΟΑΔΑ Λεμεσού στις 20.12.2013. Σημαντική κρίνεται η επιμονή του Οδ. Μιχαηλίδη για απεμπλοκή της κατακύρωσης του διαγωνισμού με βάση την κρίση του Μελετητή Λώλου, με κατακύρωση του διαγωνισμού με βάση την οικονομική προσφορά, θέση την οποία υιοθέτησε η Υπουργός Εσωτερικών Ε. Μαύρου. Η υπογραφή των Συμβολαίων έγινε το Μάρτιο του 2015 και η κατασκευή της Μονάδας άρχισε στις 20 Απριλίου 2015 και ολοκληρώθηκε περί τον Οκτώβριο 2017. Η συνολική χρηματοδότηση από το Ταμείο Συνοχής είναι €40 εκατ. (75%) επί του συνολικού ποσού των €54,2 εκατ. Κρίνοντας εκ του αποτελέσματος ότι το κόστος διαχείρισης αποβλήτων στον ΟΑΔΑ Λεμεσού εξασφαλίστηκε στα €19/τόνο σε σύγκριση με τα €69/τόνο στην μονάδα της Κόσιης, η **Ερευνητική Επιτροπή διαπιστώνει ότι στη χρονοβόρα και ατέρμονη διαδικασία της Διαχείρισης των Οικιακών Αποβλήτων στην Κύπρο από το 2013 μέχρι σήμερα, η ολοκλήρωση του ΟΕΔΑ Λεμεσού αποτελεί τη μόνη θετική εξαίρεση.**
- 4.18 Η ολοκλήρωση του ΟΕΔΑ Λεμεσού επέτρεψε το κλείσιμο του ΧΑΔΑ στο Βατί.
- 4.19 Μετά την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 30.10.2013 ο κ. Κοτζιάπαισης σε σημείωμα του στον Υπουργό Εσωτερικών εξέφρασε ανησυχίες για την απόφαση της μη προώθησης της ολοκληρωμένης Μονάδας Διαχείρισης Αποβλήτων στην Επαρχία Λευκωσίας. **Η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για την**

άμεση δημιουργία ΧΥΤΥ/ΧΥΤΑ στην Επαρχία Λευκωσίας που θα έκλεινε οριστικά τον ΧΑΔΑ στο Κοτσιάτη ως σήμερα δεν έχει υλοποιηθεί. Για υλοποίηση της απόφασης υπεύθυνο ήταν το Υπουργείο Εσωτερικών από τις Νοέμβριο του 2013 μέχρι τον Φεβρουάριο του 2015 όταν αποφασίστηκε τα νέα έργα να τα αναλάβει το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος. Η συζήτηση για μεταφορά αρμοδιοτήτων από το Υπουργείο Εσωτερικών στο Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος ξεκίνησε το καλοκαίρι του 2014 και αποφασίστηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο στις 26.11.2014. Από τις αρχές του 2015 μέχρι σήμερα το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος είχε την ευθύνη για υλοποίηση της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου για την άμεση δημιουργία ΧΥΤΥ/ΧΥΤΑ στην Επαρχία Λευκωσίας. Παρόλο που η δημιουργία ΧΥΤΑ/ΧΥΤΥ εξακολουθεί να περιλαμβάνεται στην Στρατηγική Διαχείριση Δημοτικών Αποβλήτων ημερομηνίας 14.10.2015 του Τμήματος Περιβάλλοντος (Παράρτημα 11), και η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου δεν έχει ανακληθεί.

- 4.20 Η απόφαση για μη κατασκευή της Μονάδας ΟΕΔΑ στην Λευκωσία και η παράλειψη να υλοποιηθεί το μέρος της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου στις 30.10.2013 για την κατασκευή ΧΥΤΑ/ΧΥΤΥ στην Λευκωσία, δεν άφησε άλλη επιλογή για ικανοποίηση της οδηγία 1999/31/ΕΚ και την αποφυγή επιβολής προστίμου στην Κυπριακή Δημοκρατία από το να συνάψει συμφωνία με τον Ανάδοχο της ΟΕΔΑ Κόσιης για παραλαβή των οικιακών αποβλήτων της Λευκωσίας. Για δικαιολογία της απόφασης αυτής το Υπουργείο Εσωτερικών προβάλλει εκ των υστέρων τον ισχυρισμό ότι υπήρξε υπερδιαστασιολόγηση των υποδομών της ΟΕΔΑ Κόσιης και θα ήταν πιο οικονομικό να γίνει εκμετάλλευση των. Το Τμήμα Περιβάλλοντος επικαλείται οδηγίες από την Ευρωπαϊκή Ένωση για σύσταση εκμετάλλευσης της ΟΕΔΑ Κόσιης, αποσιωπώντας ότι οι αρχικές οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν για προσωρινή λύση και ως τελευταία εισήγηση μετά την καθυστέρηση της υποβολής των έργων για χρηματοδότηση στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο και την μη δρομολόγηση των

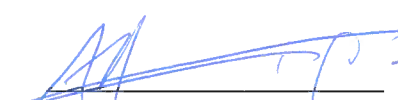

πιο πάνω έργων. Η Ερευνητική Επιτροπή δεν εντόπισε καμία συγκριτική μελέτη για το κόστος διαχείρισης των Αποβλήτων Λευκωσίας στην Μονάδα ΟΑΔΑ Κόσιης και της νέας Μονάδας ΟΕΔΑ Λευκωσίας. Σημαντικά πλεονεκτήματα της νέας Μονάδας στη Λευκωσία θα ήταν η αποφυγή του κόστους μεταφοράς περιλαμβανομένων του κόστους δημιουργίας διακομιστικών σταθμών. Στα μειονεκτήματα της ΟΕΔΑ Κόσιης περιλαμβάνεται το κόστος επέκτασης και αναβάθμισης για την παραγωγή SRF. Εάν δεν υπήρχαν οι καθυστερήσεις από το Υπουργείο Εσωτερικών το έργο του ΟΕΔΑ Λευκωσίας θα χρηματοδοτούνταν κατά 75%, από τα διαρθρωτικά ταμεία, όπως έγινε με τον ΟΕΔΑ Λεμεσού, ενώ τώρα αυτή η ευκαιρία έχει χαθεί γιατί δεν χρηματοδοτούνται πλέον τέτοια έργα. **Το πιο σημαντικό πλεονέκτημα με τη δημιουργία του ΟΕΔΑ Λευκωσίας θα ήταν η ύπαρξη μίας επιπλέον λύσης για διαχείριση δημοτικών αποβλήτων ώστε να μην αναγκαζόταν το κράτος να διαπραγματευτεί με τον ανάδοχο της συμβάσης για τον ΟΕΔΑ Κόσιης λαμβάνοντας υπόψη και τα προβλήματα της σχετικής συμφωνίας καθώς και το γεγονός ότι σύντομα θα προκηρυχθεί νέος διαγωνισμός για την ανάθεση σύμβασης.**

- 4.21 Είναι επίσης κατακριτέο ότι το Τμήμα Περιβάλλοντος ως η αρμόδια υπηρεσία για την προστασία του περιβάλλοντος, το οποίο περιλαμβάνει το έδαφος και τα υπόγεια νερά που επηρεάζουν και τη δημόσια υγεία, δεν έδειξε καμία σπουδή για άμεση λήψη μέτρων για εφαρμογή της οδηγίας 1999/31/ΕΚ. **Η Ερευνητική Επιτροπή δεν πιστεύει ότι η πολιτική για τη δημιουργία των τεσσάρων ΟΕΔΑ με την κατάλληλη δυναμικότητα θα εμπόδιζε τα μέτρα ανακύκλωσης στην πηγή, θέση που προέβαλλε πάντα το Τμήμα Περιβάλλοντος, ενώ πέραν των μέτρων ανακύκλωσης, η διαλογή για ανάκτηση έστω από το RDF, θα εξακολουθήσει να υπάρχει καθιστώντας τις Μονάδες απαραίτητες.** Με τη δημιουργία του ΟΕΔΑ Λευκωσίας θα υπήρχαν περισσότερες επιλογές στη διαχείριση των οικιακών αποβλήτων βοηθώντας την εξάλειψη μονοπωλιακών καταστάσεων, όπως η διοχέτευση των αποβλήτων στην Μονάδα της Κόσιης, καθώς και η διακίνηση των αποβλήτων σε αυτοκινητόδρομους με το κόστος και άλλες συνέπειες που περιέχει.

4.22 Η Ερευνητική Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις κατά καιρούς επιστολές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Κυπριακή Δημοκρατία (Παράρτημα 10 και Παράρτημα 17) και ειδικότερα της επιστολής των Γενικών Διευθυντών Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης καθώς και Περιβάλλοντος ημερομηνίας 30.8.2016 (Παράρτημα 18), διαπιστώνει ότι οι διαφωνίες και έλλειψη συντονισμού μεταξύ των λειτουργιών του Υπουργείου Εσωτερικών και της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος, οι ανεπαρκείς μελέτες και σχεδιασμοί για τα διάφορα έργα είχαν σαν αποτέλεσμα την καθυστέρηση στην υλοποίηση των έργων καθώς και στην αύξηση του κινδύνου για την μη επίτευξη των στόχων του 2020. Όπως αναφέρεται ρητά στην συστατική επιστολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Κυπριακή Δημοκρατία «Πρέπει να θεσπιστούν κατάλληλα Εργαλεία που να επιτρέπουν τον σωστό συνδυασμό οικονομικών μέσων και μέτρων πολιτικής, έτσι ώστε να δοθούν κίνητρα τόσο στις Αρμόδιες αρχές όσο και στους φορείς διαχείρισης αποβλήτων να ανεβούν σε υψηλότερες βαθμίδες της ιεράρχησης αποβλήτων και να απομακρυνθούν από την τρέχουσα εξάρτησης από την υγειονομική ταφή και τις λύσεις στο τελικό στάδιο επεξεργασίας αποβλήτων (μονάδες ΜΒΕ και αποτεφρωτήρες)».

Ανδρέας Δημητρίου
Πρόεδρος

Πάνος Παπαναστασίου
Μέλος

Στέλιος Κουντούρης
Μέλος

Ημερομηνία: 7 Ιουνίου 2018